

рици „Литерарни радови“ јављају се Јанко Ђоновић, Драгутин Вујановић и Данило Киш; посебно је значајна рубрика „Радови ученика“, у којој се јављају Иванка Миладиновић, Л. Костић, В. Бојовић, Ранко Мартиновић, Д. Поповић, Ранко Рајковић, Д. Беркуљан, Љиљана Вујовић, М. Дрепун, Лука Милуновић и Борђије Јовановић; у посљедњој рубрици Годишњака дат је *Извјештај за школску 1968/69. годину*.

Други број Годишњака посвећен је 90-годишњици отварања гимназије у Цетињу. Садржај је веома разноврстан. Душан Ј. Мартиновић је објавио излагање посвећено јубилеју школе. Рубрика „Из историје цетињске гимназије“ садржи чланке, сјећања и грађу. Чланци представљају неколико веома интересантних радова. У Годишњаку је прештамано сјећање објављено 1931. године Стева Чутурила о првој гимназији у Црној Гори. О Јовану Павловићу као законодавцу пише др Нико С. Мартиновић. Милутин Стојовић пише о првим годинама живота цетињске гимназије. Јасна Чутурила пише о животном путу Стева Чутурила. О животу професора Илије Беаре на Цетињу пише Василије Лукић. Саво Вукмановић пише о Јови Љепави. Поводом извјештаја директора Цетињске гимназије Мирка Мијушковића пише Никола Ванашевић. Новак Јовановић пише поводом 60-годишњице прве цетињске матуре.

Интересантна су и сјећања ученика и професора Цетињске гимназије објављена у овој рубрици: Јована Б. Гузине, Марка Марко-

вића, др Павла Мијовића, Вукомана Цаковића, Вожа С. Мартиновића и Драгише Мацгаља. У овој рубрици објављена су и два прилога грађе: Чедомир Пејовић — *Из хронике ђачког удружења „Скерлић“ — Цетиње (1924—1932) и Наставно особље и ученици који су положили Виши течајни испит школске 1930/31. и 1931/32. године*.

У рубрици „Научни и стручни чланци“ објављено је пет радова. Милан М. Вујачић пише о једном сукобу владеике Василија Петровића — Његоша са карловачким митрополитом Павлом Ненадовићем. Јанко Ђоновић даје прилог упознавању приповиједака Николе Лопчића. О савременој настави математике у гимназији пише Душан П. Гвозденовић, Момчило Космајац пише о векторским просторима. О радним обавезама и слободном времену ученика Цетињске гимназије пише Бранко Иличковић.

Литерарна рубрика такође је заступљена. У њој је објављено шест радова — Вере Мијајловић, Зорана Гашића, Хеленке Ерцег, Љиљане Вујовић, Радомира Тошића и Милорада Лукетића.

У рубрици „Библиографија“ Душан Ј. Мартиновић објавио је *Прилог библиографији радова професора и ученика Цетињске гимназије 1945—1970. године*.

Годишњак доноси извјештајни дио јубиларне прославе и Извјештај за школску 1969/70. годину. У посљедњој рубрици „Хроника“ објављен је некролог Михаилу-Баћу Пајковићу.

Годишњак је илустрован умјетничким сликама и фотографијама.
Ј. Р. Бојовић

ДР ЈОВАН Р. БОЈОВИЋ: „ИЗВОРИ ЗА ИСТОРИЈУ РАДНИЧКОГ ПОКРЕТА И РЕВОЛУЦИЈЕ У ЦРНОЈ ГОРИ 1918—1945“

(Серија I, књига 1918—1929, Титоград 1971)

С обзиром на послеријатну преокупацију знатног дијела научне јавности претежно темама из рата и револуције, није много урађено на публикувању изворне грађе која се односи на предратни период.

То је посебно карактеристично за Црну Гору. Сем легалне партијске штампе која је објављена у посебном зборнику, није скоро ништа више урађено на публикувању докумената. Свјестан тог крупног не-

достатка, Историјски институт Црне Горе покренуо је посебну едицију Извори за историју радничког покрета и револуције у Црној Гори 1918—1945. у двије серије. Превдиђено је да се првом серијом обухвати вријеме од 1918. до 1941. године. Плод тих напора је *Збирка извора за историју радничког покрета и револуције у Црној Гори 1918—1929*, прва у својој серији, која је изишла из штампе крајем прошле године.

Приређивач ове значајне збирке је др Јован Р. Војовић. Радећи више година у домаћим и страним архивима, он је успио да дође до веома значајних докумената везаних за политичку историју Црне Горе између два свјетска рата, који до појаве ове књиге нијесу били приступачни широкој јавности. Приређивач се у раду придржавао хронологије настанка докумената, настојећи да тиме да што потпунији преглед континуираног рада Партије у Црној Гори. Да би своју замисао довео до краја, аутор је, у недостатку оригиналне документарне грађе, био принуђен да књигу допуни интегралним написима из ондашње напредне штампе, са жељом да се што је могуће боље сагледа однос Партије према свим значајнијим питањима из политичког живота Црне Горе у предратном периоду. Збирка је прокомен-

тарисана ерудицијом искусног истраживача. Њему је пошло за руком да разјасни мноштво нејасног, недореченог, псеудонима и другог, којима су партијска документа по правилу обиловала, с обзиром на илегални положај Партије прије рата. За личности које се помињу у документима дати су основни биографски подаци, с освртом на њихову улогу и рад у напредном покрету. Збирком су обухваћени и документи чији се оригинали чувају у неким страним архивима. С обзиром на интересовање полицијских и других органа за рад Партије у Црној Гори прије рата, приређивач је добро урадио што је дао и карактеристична документа ондашњих управних власти која се односе на политичку дјелатност радничког покрета у Црној Гори. Аутор при том упозорава на нужну опрезност приликом коришћења ове својеврсне грађе. Водећи рачуна о првенственој научној намјени књиге, приређивач је у обимнијем предговору дао синтетизован преглед историје радничког покрета у Црној Гори до 1929. године.

Војовићева књига има велики научни значај не само за Црну Гору већ и шире. Она је незамјенљив приручник за научно обликовање времена о коме је ријеч.

Павле Милошевић

КОТОРСКА СЕКЦИЈА ДРУШТВА ИСТОРИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ

1948—1968, Котор 1970.

Бројним похвалама које су до сада упућиване Секцији историчара у Котору ваља додати и још једну: за риједак подухват објављивања споменице о свом двадесетдогодишњем раду. Када се узме у обзир са каквим се тешкоћама на плану издавачке дјелатности боре и познате научне куће, подухват једног струковног удружења из Котора да изда своју споменицу не само што је за похвалу већ је и за поуку, за примјер.

Добро организовани рад Секције у Котору од значаја је не само за

културни и научни живот овога града већ и шире заједнице. Ова Секција, која је 1948. почела да ради са 6 чланова, бројно је нарасла на 60 историчара и љубитеља прошлости. Тако су ови доста бројни просвјетни, културни и научни радници ентузијазмом и изванредном упорношћу успјели да од своје Секције створе значајан фактор културног и научног живота овога града.

Као што је уобичајено у публикацијама ове врсте, преглед двадесетдогодишњег рада Секције на-